

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Evropskému parlamentu, Radě a Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru o strategii Evropské unie v oblasti ochrany a dobrých životních podmínek zvířat pro období 2012–2015

COM(2012) 6 final

(2012/C 229/20)

Zpravodaj: **pan ESPUNY MOYANO**

Dne 19. ledna 2012 se Evropská komise, v souladu s článkem 304 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě a Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru o strategii Evropské unie v oblasti ochrany a dobrých životních podmínek zvířat pro období 2012–2015

COM(2012) 6 final.

Specializovaná sekce Zemědělství, rozvoj venkova, životní prostředí, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 11. května 2012.

Na 481. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 23. a 24. května 2012 (jednání ze dne 23. května 2012), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 146 hlasy pro, 3 hlasy byly proti a 9 členů se zdrželo hlasování.

1. Závěry

1.1 EHSV celkově souhlasí se strategií pro oblast dobrých životních podmínek zvířat, kterou předložila Komise, a podporuje oprávněné tužby spotřebitelů po zdravých potravinách; dále podporuje evropskou strategii výroby zaměřenou na jakost.

1.2 Podle EHSV jsou potíže s prováděním stávajících předpisů, které souvisejí s nedostatkem podpory při jejich provádění a ztrátou konkurenceschopnosti unijních výrobců.

1.2.1 Chybějí nástroje pro náhradu ztráty konkurenceschopnosti unijní živočišné výroby, neboť zvýšené náklady, které s sebou nese politika EU v oblasti dobrých životních podmínek zvířat, trh nevstřebá. V případě podílu na vnitřním trhu, ale i vývozních trzích, se lze obávat ještě vyšších ztrát. Nebyly vedeny úvahy související s pracovním trhem ani pracovními podmínkami.

1.2.2 EHSV znovu trvá na tom, aby všechny dovážené výrobky splňovaly tytéž výrobní standardy, jaké musí splňovat unijní výrobky, se zaměřením na reciprocitu v obchodních dohodách.

1.3 Klíčovou částí strategie je další vzdělávání hospodářských subjektů, pracovníků a příslušných orgánů v otázce dobrých životních podmínek zvířat. EHSV rovněž upozorňuje, že je důležité vyčlenit část z fondů spolupráce na školení příslušných orgánů, podnikatelů a pracovníků z třetích zemí v otázce dobrých životních podmínek zvířat při živočišné výrobě.

1.4 Zavádění unijních standardů vyžaduje náležité finanční zdroje, aby výrobci provedli potřebné investice a byly jim

nahrazeny zvýšené náklady. SZP musí být nezbytným doplňkem této strategie a věnovat jí zasloužený význam.

1.5 Je třeba navrhnout komunikační strategii, která by se soustředila na obavy společnosti a brala v úvahu vědecké studie a pokroky v této oblasti i různé pohledy výrobců, pracovníků a spotřebitelů na věc. Komunikace nemůže být založena pouze na povinném označování štitky. Musí existovat koherentní informační programy zaměřené na spotřebitele, které by mu pomohly při rozhodování poskytnutím co nejvyššího počtu argumentů. Fondy na podporu zemědělsko-potravinářských výrobků mají klíčovou úlohu pro to, aby se výrobní odvětví na tomto úkolu aktivně podílela.

1.6 EHSV je toho názoru, že do sítě evropských referenčních center musí být zapojeni všichni sociální partneři a spotřebitelé a že síť má stěžejní úlohu při přípravě strategie v oblasti dobrých životních podmínek zvířat tím, že:

- a. koordinuje různá výzkumná střediska v EU,
- b. usnadňuje zavádění předpisů (příprava praktických ukazatelů, školení hospodářských subjektů, pracovníků a příslušných orgánů),
- c. přispívá k vyhodnocení předpisů z hlediska socioekonomického dopadu a dopadu na konkurenceschopnost,
- d. podporuje informační a komunikační činnost.

1.7 Posílení nejslabších článků potravinového řetězce poslouží ke spravedlivějšímu rozdělení vyšších nákladů, jež vyplývají z používání předpisů pro dobré životní podmínky zvířat, čímž se udrží výrobní síť a zachová rozvoj venkovských oblastí.

1.8 Chvályhodná snaha Komise o zjednodušení není v souladu s jejím úmyslem rozšířit oblast působnosti na více druhů a prohloubit stávající právní předpisy.

2. Stručný obsah sdělení

2.1 Cílem sdělení Komise je vyznačit hlavní směr, kudy se má ubírat politika EU v oblasti dobrých životních podmínek zvířat coby pokračování akčního plánu na období 2006–2010.

2.2 V dokumentu se uvádí, že EU vyvinula značné úsilí na podporu dobrých životních podmínek zvířat. Konstatuje se, že provádění politiky EU v oblasti dobrých životních podmínek zvířat není ve všech členských státech totožné a že povinné standardy nebyly zavedeny ve stanovených lhůtách. Nicméně je třeba zvážit, zda univerzální přístup může vést k lepším výsledkům na poli dobrých životních podmínek zvířat.

2.3 Hodnocení politiky EU v oblasti dobrých životních podmínek zvířat dospělo k závěru, že dodržování standardů dobrých životních podmínek zvířat přineslo dodatečné náklady v oblasti živočišné výroby a v oblasti experimentování se zvířaty.

2.4 Taktéž se konstatuje, že rozhodnutí spotřebitelů o nákupu se v zásadě řídí cenou a že dobré životní podmínky zvířat jsou pouze dalším z faktorů, jimiž se řídí výběr výrobků.

2.5 Dokument tvrdí, že právní předpisy si žádají zjednodušení, a současně uvádí, že je třeba věnovat se oblastem, jako jsou kvalifikace osob manipulujících se zvířaty určitých druhů či výrobní systémy a školení inspektorů a techniků členských států, a konstatuje, že standardy pro dobré životní podmínky zvířat jsou určeny jen některým druhům.

2.6 Z výše uvedených důvodů jsou představeny strategické akce vedené dvěma směry, kterými jsou:

— zjednodušení právních předpisů a usnadnění jejich používání,

— posílení činností, které Komise již zahájila.

3. Obecné připomínky

3.1 Vítejme předložený strategický dokument a úmysl Komise zlepšit ty stránky, které mohou přispět k dosažení cílů EU v této oblasti.

3.2 EHSV podporuje oprávněné tužby spotřebitelů po zdravých potravinách a též evropskou strategii výroby zaměřenou na jakost. Nicméně vyzývá Komisi, aby zaznamenala, že nárůst nákladů, který výrobcům způsobují požadavky strategie zaměřené na dobré životní podmínky zvířat, je jen zřídka kompenzován nárůstem prodejní ceny. Evropskou živočišnou výrobu dále ohrožuje nedostatečná reciprocita v obchodních dohodách se třetími zeměmi.

3.3 EHSV lituje, že Komise ve svém sdělení výslovně nezmiňuje pracovní podmínky pracovníků, kteří jsou těmi, kdo se zvířaty nakonec manipulují. Dále je třeba velmi důrazně trvat na dalším vzdělávání a získávání nové kvalifikace, která je pro změny vyplývající z návrhu zapotřebí.

3.4 EHSV vítá snahu po zjednodušení právních předpisů Unie v otázce dobrých životních podmínek zvířat a zlepšení konkurenceschopnosti zemědělství EU. Nicméně strategie se dostatečně nevěnuje některým relevantním bodům, které jsou zdůrazněny ve zprávě o vývoji politiky EU v oblasti dobrých životních podmínek zvířat a které by měly být prioritou pro léta 2012–2015.

3.5 Komise přiznává některé nedostatky ve výsledcích akčního plánu a politiky EU v oblasti dobrých životních podmínek zvířat a zdůrazňuje především to, co nazývá „hlavní skupiny faktorů ovlivňující status dobrých životních podmínek zvířat v Unii“; neprovádí však hloubkovou analýzu, a proto nenabízí odpovídající řešení zjištěných problémů.

3.5.1 Konstatuje se, že členské státy neplní zcela daná ustanovení „navzdory rozsáhlým přechodným lhůtám a podpoře“. Neprovádí se však kritická analýza socioekonomické a výrobní situace v různých zemích EU a jako faktor odlišnosti různých členských států se zmiňuje pouze „přístup dané kultury k aspektům dobrých životních podmínek zvířat“. Komise opomíjí zmínit v textu rozmanitost systémů živočišné výroby, poptávku občanů, komerční výhody spojené s plněním minimálních standardů dobrých životních podmínek zvířat či podpory na přizpůsobení; to vše se liší v závislosti na oblasti EU.

3.5.2 Politika EU v oblasti dobrých životních podmínek zvířat musí být mnohem více zaměřena jednak na trh, jednak na bezpečí spotřebitelů. Je zásadně důležité, aby producentům byly nahrazeny zvýšené náklady na výrobu, spotřebitelé si byli vědomi zlepšení a snah producentů a vyšší přidané hodnoty, kterou mají potraviny vyráběné podle evropského vzoru; rovněž je důležité, aby se potravinový řetězec vyznačoval rovnováhou, kterou dnes postrádá.

3.5.3 Záměr Komise zjednodušit právní předpisy pro dobré životní podmínky zvířat, který ve sdělení oznamuje, je v rozporu se zmínkou, že je třeba rozšířit oblast působnosti na více druhů a stávající předpisy podrobněji rozvést. Součástí strategie není doporučení obsažené v hodnocení evropské politiky v oblasti dobrých životních podmínek zvířat, aby byly prozkoumány nelegislativní cesty, jak doplnit stávající právní předpisy, například formou dohod mezi jednotlivými stranami odvětví či mezi různými články hodnotového řetězce, sociálními partnery, organizacemi spotřebitelů a správními orgány, které mohou vést k dosažení kýžených výsledků, aniž by bylo třeba zvyšovat regulační zátěž.

4. Konkrétní připomínky

4.1 Rozpočet vyčleněný z prostředků EU na podporu dobrých životních podmínek zvířat (70 milionů eur ročně) je ve zjevném rozporu s údaji ohledně investic nezbytných k její

realizaci a ještě více s legislativními náklady pro odvětví živočišné výroby (2,8 miliardy eur podle Hodnocení politiky EU v oblasti dobrých životních podmínek zvířat). Strategie neobsahuje konkrétní a realistické návrhy, které by řešily nárůst nákladů a nedostatek podpory určené na provádění.

4.2 Ke zlepšení konkurenceschopnosti producentů se musí optimalizovat synergie mezi politikou EU v oblasti dobrých životních podmínek zvířat a společnou zemědělskou politikou. V SZP na období po roce 2013 musí EU zaujmout vyvážený postoj k otázce dobrých životních podmínek zvířat. Musí se zaručit, aby chovatelé hospodářských zvířat i hospodářské subjekty měli možnost čerpat podporu o dostatečném objemu prostředků pro provádění politiky EU v oblasti dobrých životních podmínek zvířat. Je třeba zohlednit hospodářské důsledky v podobě dodatečných nákladů pro výrobce a stanovit dostatečnou podporu jejich příjmů v podobě cenové a tržní politiky nebo přímých podpor.

4.3 EHSV souhlasí s tím, že je nezbytné zjednodušit právní předpisy. Pokud by k tomu došlo vhodným způsobem, podpořilo by to provádění politiky EU v oblasti dobrých životních podmínek zvířat. K tomu je třeba se v budoucích krocích této politiky EU věnovat dopadu navrhovaných opatření, případně též nebezpečí řídnutí výrobní sítě, jež každé z nich vyvolává, a nezbytným náhradám při jejím provádění; rovněž je třeba vyzdvihnout hodnotu, jakou má v EU zdraví a bezpečí spotřebitelů.

4.4 Zapracování vědeckých ukazatelů založených na výsledcích, a nikoli na výrobních faktorech umožní zjednodušení a pružnost nezbytné pro posílení konkurenceschopnosti chovatelů hospodářských zvířat v EU, pokud se ovšem zohlední socioekonomické dopady a budou odrážet celkovou situaci zemědělských podniků, a ne jednotlivé skutečnosti. Musí být vypracovány ve spolupráci s hospodářskými subjekty a musí být jednoduché, praktické a snadno použitelné, a nesmějí zemědělskému podniku vytvářet dodatečné náklady. Musí být možné použít je na různé druhy a výrobní systémy a musí být snadno vyložitelné a reprodukovatelné (nesmějí být subjektivní z hlediska lidského vnímání dobrých životních podmínek zvířat).

4.5 Jako podkladový materiál je zajímavá práce projektu *Welfare Quality*, avšak ukazatele dobrých životních podmínek zvířat musí být zkvalitněny a zjednodušeny, aby je bylo možné používat v zemědělských podnicích. Výklad a použití kritérií je třeba v různých členských státech sjednotit, aby byla v každém případě zajištěna jejich platnost a proveditelnost.

4.6 Strategie se musí věnovat výzvě v podobě zlepšení koordinace, sledovatelnosti, transparentnosti a komunikace v oblasti dobrých životních podmínek zvířat v EU, přičemž je třeba umožnit zapojení správním orgánům, socioekonomickým subjektům a spotřebitelům. To povede k lepší znalosti standardů, náležité informovanosti a jejich správnému používání.

Referenční centra mohou a musí hrát v souvislosti s tímto cílem zásadní úlohu. Do jejich práce musí kromě činnosti zmíněné v dokumentu (podpora orgánů, vzdělávání a komunikace) patřit koordinace, dohled a sdílení informací. Aby nedošlo ke vzniku dodatečných výdajů, je třeba využít stávající struktury.

4.7 Referenční centra by též mohla poskytovat poradenství a hodnotit plnění standardů dobrých životních podmínek v praxi. Při tvorbě doporučení se vědecký výzkum musí spojit s aplikovaným výzkumem. Vzhledem k práci, kterou v oblasti zdraví a dobrých životních podmínek zvířat již vykonal vědecký panel GR SANCO a Evropského úřadu pro bezpečnost potravin, by tato síť měla koordinovat zkoušení nových technologií a vyhodnotit dopad standardů na dobré životní podmínky zvířat. Provozovatelé z tohoto odvětví výrazně přispívají do aplikovaného výzkumu. Musí mít výraznou úlohu ve vztahu k prioritám právního předpisu i výzkumu financovanému Unií v oblasti dobrých životních podmínek zvířat.

4.8 Hodnocení politiky EU v oblasti dobrých životních podmínek zvířat doporučuje „přípravit plán závazků s dotčenými stranami pro každý aspekt politiky Unie v oblasti dobrých životních podmínek zvířat“ a „v souladu se zúčastněnými stranami vyhodnotit, zda je nezbytné připravit postupem času nové formy závazků ...“. Je třeba, aby příslušné orgány a dotčené hospodářské subjekty sestavily plány, jež by umožnily postupné zavádění právních předpisů ve stanovené lhůtě a usnadnily předběžnou koordinaci a řešení potíží. Jejich součástí musí být též opatření v oblasti inspekce a následné kontroly stejně jako školení a informování hospodářských subjektů a subjektů zodpovědných na úrovni členských států za náležité zavádění předpisů.

4.9 Podpora mezinárodní spolupráce je klíčová pro zvýšení konkurenceschopnosti unijní produkce. K tomu se musí vymezit konkrétní kroky ve strategii na léta 2012–2015, aby se zajistilo, že dobré životní podmínky zvířat zůstanou součástí bilaterálních obchodních smluv, jež uzavírá EU, a WTO. Mezitím je třeba mít na paměti následující:

4.9.1 Hodnocení uvádí, že se musí vytvořit mechanismy pro pomoc odvětvím EU, jež jsou vůči dovozu nejzranitelnější, či pro pomoc v případě pravděpodobné ztráty podílu na trhu, a to zejména v odvětví vajec a vaječných výrobků. Strategie nenavrhuje řešení pro případ ztráty konkurenceschopnosti v souvislosti s dovozem ze třetích zemí, které nedodržují stejné výrobní standardy, jako platí v EU.

4.9.2 EU musí vyčlenit část z fondů spolupráce na školení příslušných orgánů, podnikatelů a pracovníků ze třetích zemí v otázce dobrých životních podmínek zvířat při živočišné výrobě.

4.10 Je třeba připravit komunikační strategii, která by se zabývala body vyjmenovanými v Hodnocení politiky EU v oblasti dobrých životních podmínek zvířat. Její součástí by byl seriózní a objektivní plán pro odbornou přípravu, informování a komunikaci, který by začínal již ve škole, aby se jak

dnešní, tak zítřejší spotřebitelé seznámili s vysokými standardy pro dobré životní podmínky zvířat, které stanovuje politika EU pro tuto oblast, přičemž by se začínalo stávajícími právními předpisy. To jim umožní vybírat při nákupu na základě pravdivých informací o dobrých životních podmínkách zvířat.

4.10.1 Pro tyto úkoly je zásadní spolupráce spolehlivých a uznávaných zdrojů (jako je síť referenčních center), aby spotřebitel znal a ocenil výhody politiky EU v oblasti dobrých životních podmínek zvířat stejně jako náklady na výrobu v souladu s evropským vzorem.

4.10.2 Informování spotřebitelů o dobrých podmínkách zvířat se nesmí omezit na označování štítky či reklamu na výrobky, ale musí je provázet osvětové kampaně odvětvových organizací a institucí, které by informovaly o vyvinutém úsilí a dopadu na výrobní náklady. Mechanismy a fondy na podporu zemědělsko-potravinářských výrobků na vnitřním trhu jsou ideálními nástroji pro informování o politice EU v oblasti dobrých životních podmínek zvířat.

4.11 Spolu s opatřeními obsaženými v návrhu Komise je třeba zvážit další, neméně důležitá opatření zaznamenaná v Hodnocení politiky EU pro oblast dobrých životních podmínek zvířat, které doslova uvádí: „Je třeba zajistit přiměřené navýšení financí určených na politiku EU pro oblast dobrých životních podmínek zvířat v příštím období, v souladu s rostoucími potřebami politiky a za účelem uspokojení potřeb zjištěných tímto hodnocením. Mezi ně patří pomoc na zavádění nových právních předpisů do praxe a jejich používání.“

4.11.1 Negativní dopad politiky pro dobré životní podmínky zvířat na konkurenceschopnost je jednou z hlavních překážek, které brání používání předpisů a zachování růstu a pracovních míst ve venkovských oblastech, zejména z toho důvodu, že je obtížné, aby výrobce přesunul vyšší výrobní náklady (a přidanou hodnotu) na následující články potravinového řetězce. Strategie se nezabývá tím, jak vyřešit potíže se špatným fungováním potravinového řetězce, ani se nevěnuje negativnímu účinku předpisů na konkurenceschopnost v případě jiných než maloobchodních kanálů a trhů (pohostinství, průmysl, vývoz).

4.11.2 Pokud jde o fondy pro rozvoj venkova, klíčové otázky se týkají:

— navýšení financování programů rozvoje venkova o podporu dobrých životních podmínek zvířat (jak z hlediska investic, tak z hlediska nárůstu běžných výdajů);

— usnadnění pomoci při zavádění povinných standardů pro oblast dobrých životních podmínek zvířat prostřednictvím podpor stanovených EU v rámci SZP, které jsou pro členské státy povinné.

4.11.3 Taktéž je třeba zajistit politice v oblasti dobrých životních podmínek zvířat vyšší koherenci s politikou životního prostředí, zdraví zvířat a udržitelnosti, včetně otázky konkurenceschopnosti, které musí být úzce provázány, přičemž se nesmí zapomínat na výhody pro spotřebitele, pracovníky a podnikatele. Tyto body musí být součástí dokumentu strategie.

4.12 Vzhledem k vůli po zjednodušení projevené ve strategii na období let 2012–2015 a záměru vypracovat normu, která by byla právním základem v oblasti dobrých životních podmínek zvířat různých druhů a různých systémů výroby, není v tuto chvíli vhodné pokračovat na nových normativních směrech či prohlubovat stávající, dokud nebude rozhodnuto, jakou cestou se ubírat a zda je vhodné vymezený směr uplatnit na vodní živočichy či jiné druhy.

4.13 Pokud jde o delikátní otázku obřadních obětí, Výbor by rád využil této příležitosti k zopakování svého postoje, který vyjádřil ve stanovisku ⁽¹⁾, v němž uvádí, že „udělit výjimku pro obřadní porážku zvířat není v souladu s obecným cílem nařízení [jímž je zlepšení ochrany zvířat při porážení]. Inovační technologie jako *Stun Assurance Monitor* umožňuje těm, kdo chtějí porazit zvíře po předchozím omráčení elektrickým proudem v souladu s muslimskou tradicí, přesně sledovat, kolik elektrického proudu je do zvířete puštěno. Tím je zajištěno, že zvíře je řádně omráčeno, ale stále naživu před porážkou. Detektor zaznamenává každý šok a napětí vpuštěné do zvířete. To může skutečně přispět k dobrému zacházení se zvířaty. Zavedení systému označování, které by uvádělo způsob porážky, by dále podnítilo použití *Stun Assurance Monitor*. Je důležité, aby Komise aktivně podporovala výzkum systémů, které by náboženské skupiny přesvědčily o omračování, a tedy o ochraně řádného zacházení se zvířaty při porážce“.

V Bruselu dne 23. května 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON

⁽¹⁾ Úř. věst. C 218, 11.09.2009, 65.